JOINT ACTION CANCER CONTROL

Marjetka JELENC^{1,*}, Tit ALBREHT¹

¹ Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

Prispelo/Received: 11. 6. 2014
Sprejeto/Accepted: 16. 6. 2014

Pismo uredništvu/Letter to the Editor

Rakave bolezni predstavljajo veliko breme za družbo in so pomemben vzrok obolevnosti v Evropski uniji (EU). Do nedavnega je bil rak v državah EU drugi najpomembnejši vzrok smrti, takoj za srčno-žilnimi obolenji. Epidemiološka predvidevanja, da bo rak kot vzrok umrljivosti kmalu postal najpomembnejši problem človeštva na področju zdravja, ki bo prehitel srčno-žilna obolenja, so se v nekaterih državah EU žal že uresničila. Glede na staranje evropske populacije in socio-ekonomski položaj je pričakovati, da se bo v primeru neukrepanja incidenca rakavih obolenj v prihodnje še povečevala. Obvladovanje rakavih bolezni ostaja v EU ključni izziv na področju zdravja, katerega reševanje zahteva usklajen pristop in združitev moči vseh evropskih držav. Države članice EU so se že pred nekaj leti odločile za skupni pristop v boju proti raku.

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) je z letošnjim letom prevzel vodenje novega evropskega projekta s področja raka Joint Action Cancer Control (JA CANCON). Slovenija je namreč v evropskem prostoru na področju raka zelo aktivna že od leta 2008, ko je med predsedovanjem Svetu EU kot svojo prioriteto izpostavila ravno boj proti raku. Evropska komisija (EK) je zaradi uspešnih aktivnosti Sloveniji leta 2011 zaupala vodenje največjega projekta s področja raka, ki je kadarkoli potekal v evropskem prostoru, projekta Join Action European Partnership for the Action Against Cancer (JA EPAAC). Projekt je koordiniral tedanji Inštitut za varovanje zdravja (IVZ), trajal je tri leta in vanj so bile vključene vse države članice EU ter Norveška in Islandija. Delo na projektu je potekalo zelo uspešno, izdelki projekta so bili odmevni in bodo praktično uporabni v vseh sodelujočih državah.

Zaradi uspešnega vodenja celotnega projekta JA EPAAC in posameznih delovnih sklopov projekta je EK Nacionalnemu inštitutu za javno zdravje zaupala tudi vodenje novega projekta JA CANCON. Tako projekt JA EPAAC kot tudi projekt JA CANCON temeljita na posebnem mehanizmu financiranja iz »Skupnosti na področju zdravja«, imenovanem skupno ukrepanje (angl. Joint Action). Za črpanje sredstev iz programa »Skupnosti na področju zdravja« je namreč potrebno izpeljati projekte s točno določenimi cilji, ključnimi izdelki ter aktivnostmi za njihovo doseganje.

V projektu JA CANCON, ki ga sofinancira EK oz. Evropska agencija za potrošnike, zdravje in hrano (CHAFEA) sodelujejo številne države članice EU ter Norveška. Projekt združuje veliko število deležnikov, kot so evropske države, zdravstveni delavci, medicinski strokovnjaki, predstavniki

bolnikov, predstavniki civilne družbe, nevladne organizacije in predstavniki industrije. Za sodelovanje se je odločilo 27 sodelujočih (angl. Associated partners) in več kot 40 pridruženih (angl. Collaborating partners). Projekt JA CANCON bo pripomogel k izboljšanju celostnega obvladovanja raka na različnih zdravstvenih področjih, od izboljšanja kvalitete presegalnih programov, do boljše integracije onkološkega zdravstvenega varstva skozi modele mrež za celovito oskrbo raka, različnih pristopov k zdravstveni oskrbi raka na primarni ravni ter psihosocialnega pristopa k reševanju problematike ozdravelih bolnikov z rakom, kot tudi na področju paliativne oskrbe. Eden izmed končnih izdelkov JA CANCON bo evropski vodič za izboljšave na področju celovitega obvladovanja raka, ki bo namenjen evropskim državam članicam, političnim odločevalcem in strokovni javnosti. Predstavniki evropskih držav članic in strokovnjaki bodo imeli možnost obravnave različnih tem na področju obvladovanja raka na tako imenovanih »platformah«, ki bodo organizirane v sklopu projekta.

Delo v sklopu projekta JA CANCON je razdeljeno na devet delovnih sklopov, od katerih so trije obvezni ali horizontalni sklopi (koordinacija, diseminacija in evaluacije) in pet vsebinskih delovnih sklopov (izdelava vodiča, platforma, integrirano nadzorovanje raka, zdravstvena oskrba raka na primarni ravni, kvaliteta preživetja in rehabilitacija ter preseganja). NIJZ projekt koordinira ter vodi sedmi vsebinski sklop, ki je namenjen izboljšanju zdravstvene oskrbe na področju raka na primarni ravni (angl. Community Level Cancer Care). Namen tega delovnega sklopa je izboljšanje kvalitete zdravstvenega varstva vključno z zgodnjim odkrivanjem raka, jasno določenimi kliničnimi potmi na vseh ravneh za bolnike z rakom (angl. Cancer patients pathways) in podporo ozdravelim bolnikom. Italijansko Ministrstvo za zdravje vodi delovni sklop platforma držav članic (angl. Member State Platform); države članice bodo imele možnost sodelovanja in izmenjave izkušenj s področja z rakom povezanih tematik, kar bo tudi izkazano v ustreznih izdelkih v obliki stališčnih dokumentov (angl. Position papers). Znanstveni inštitut za javno zdravje iz Belgije je prevzel vodenje koordinacije priprave vodiča za celovito oskrbo/nadzor raka (angl. Guide Coordination), vodili bodo potek strokovnih usklajevanj pri razvoju posameznih poglavij, kot tudi celotnega evropskega vodiča namenjenega izboljšanju celovite oskrbe na področju raka. Italijanski Istituto Toscano Tumori je prevzel vodenje delovnega sklopa s področja integriranega nadzorovanja raka (angl. Integrated Cancer Control), ki je namenjen

*Corresponding author: Tel: +386 1 2441 557; E-mail: marjetka.jelenc@nijz.si

planiranju možnosti za optimalen dostop do celokupnih storitev za bolnike z rakom v celotni populaciji na določenem področju. Izdelek tega delovnega paketa bodo pisna navodila za vzpostavitev mreže za oskrbo raka. Priznani francoski Institut National du Cancer iz Pariza bo v okviru delovnega sklopa kakovost preživetja in rehabilitacija (Survivorship and Rehabilitation) koordiniral izdelavo EU organizacijskega okvirja, ki bo vseboval priporočila glede rehabilitacije in preživetja bolnikov z rakom (angl. survivorship). Pomembno nalogo na projektu ima tudi finski

Cancer Society, ki vodi delovni sklop s področja presejanj (angl. Screening), katerega namen je izboljšanje organiziranih populacijskih presejanj.

Uradni začetek projekta oz. »kick-off meeting« je potekal marca 2014 v Luxembourg. Entuziazem ter predanost delu na področju raka vseh v projekt vpletenih strokovnjakov zaenkrat obetajo vsaj tako uspešen potek projekta, kot smo ga videli pri pravkar zaključenem projektu JA EPAAC.